HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

באיסור כולל. לקמיה מפרש מאי איסור כולל איכא: **ואליבא דר' יוסי.** דאמר בשאר איסורי איסור חל על איסור ע"י מגו: **באיסור כולל מיחייב תרתי.** דקתני חייב משום אשת אח ומשום אחות אשה אפילו נשא מת ואח"כ נשא מי דליכא איסור מוסיף בהאי בתרא אלא איסור כוללו מגו דמיתסר בכולהו אחוותא כוללו גם את זו עמהן: **לא מיחייב אלא חדא.** וכי מחייבי רבי יוסי תרתי נשא מת ואח"כ נשא מי דהוי איסור כוללו רבי יוסי מחייב בכולל דאיסור משום שבת. והכא לא שייך מוסיף שלא ניתוסף איסור על האמיתה דהיינו עבודה והיכי דמי מוסיף כגון מי הוה מצינו למימר הכי עבודה מעיקרא אסורה לזרים ומותרת לכהנים הוה ליה שבת מגו דאיתוסף עלה איסור לגבי כהנים משום שבת איתוסף נמי לגבי דידיה משום שבת והכי ליכא למימר דהא משום שבת לא מיתסרי כהנים: **שרי נאכילה.** בקדשים דכתיב ומן הקדשים יאכל (ויקרא כא): **מגו דמיסתר נאכילה.** משום טומאה חייל נמי שם טומאה על העבודה: **אלא מליקה.** כולל לא משכחת לה דהא בשעת מליקה חיילי תרוייהו דכל זמן שלא נמלקה היה עליה איסור (ז) מעילה ולא זהו איסור זרות האמור בקרבן שניתר לאכילת כהנים וכשנמלקה ונרלית לכהנים פקע מינה איסור אזהרת מעילה וחייל עליה איסור זרות דזר לא יאכל(ח) ואיסור מליקה באיסור בת אחת: **מיחייב תרתי.** דהא דקאמר לעיל חייב שתים כגון שבא עליו איסור דאשת אח ואחות אשה כאחד ומשכחת לה כגון (ט) דשוויהו שליח שני אחין לקדש שתי אחיות והן עשו שליח לקבל קידושיהן ופגע שליח בשליח: **לא מיחייב אלא חדא.** וכי חייב (י) באיסור מוסיף בנשא מי ואח"כ נשא מת כדמפרש לעיל(יא): **כגון דאייתי שתי שערות.** היום בשבת זו דהשתא ליכא למימר כדלעיל מעיקרא שרי במלאכה ואסור בעבודה דהא לא חל שום איסור עליו עד היום דאיסור זרות ואיסור שבת יחד באו אבל הביא שתי שערות בחול קדיש זרות עליה: **בעל מום נמי כגון דאייתי שתי שערות ואיטמי ליה.** כלומר דאיטמי קודש (יב) ב' שערות ובתוך טומאתו ומומו הביא שתי שערות ובשעת הבאה חלו שניהן שהרי שניהן היו תלוין עליו: **שחסך אצבעו.** והוא הסוס ונטמא בחתיכתו בסכין: **בשלמא לר' חייא.** מלי לאוקמי גמריה ודבר קפרא הכי: **כי אתנייה.** [רבי] לדידיה כרבי יוסי ולבר קפרא כר"ש ובר קפרא הוא דטעה וסבר דר' אליבא דר' יוסי אתנייה: **אלא לבר קפרא.** דאמר רבי אליבא דר' יוסי אתנייה קולא א"כ אליבא דמאן אתנייה לר' חייא חומרא וכי לבר קפרא שקורי משקר רבי חייא דלא אתנייה רבי (יג) [לר"י] מחייב שתים: **ואליבא דר"ש.** והק"ק רבי חייא אע"ג דפליג ר' שמעון ופטר הנ"מ בכולל אבל בשת אחת מודה הואיל ולא קדיש חד לחברייה ובר קפרא אמר בשת אחת נמי פליג ר"ש: **לאפוקי לר"ש מחזקיה.** דהוה מחזקינן ליה לרבי שמעון לקולא ואשתבע לן ר' חייא דבשת אחת מודי: **בשלמא לבר קפרא.** מלי לתרוצי לגמריה וגמריה דרבי חייא ולמימר כי אתניין רבי פטור אליבא דר"ש וכי אתנייה לר' חייא חיובא אליבא דר' יוסי ורבי חייא הוא דטעה וסבר דרבי אליבא דר"ש אתנייה: **אלא לר' חייא.** דאמר אליבא דר"ש אתנייה רבי חיובא אלא פטורא דאתנייה לבר קפרא אליבא דמאן וכי שקורי משקר בר קפרא דלא אתנייה ר' פטורא כלל: **אמר לך רבי חייא.** ודאי בר קפרא לא משקר אלא טעי דרבי ודאי פטורא אתנייה ולא בכולהו אלא בתרתי בזר שנשמש בשבת ובעל מום שנשמש בטומאה דמשתכח בין ע"י כולל בין ע"י בת אחת כדאמר לעיל: ואיסור

במאי קמיפלגי באיסור כולל. הו"מ לאקשויי בשלמא לבר קפרא משתבע לאפוקי ר' יוסי מחזקיה אלא לר' חייא למה ליה אשתבועי דכה"ג דייק בסמוך אלא כאן לא חש לדקדק משום דלא קאי הכי (ט): **לא** מיחייב אלא חדא. פי' בקונטרס והא דקתני ר"ש אומר אינו חייב אלא משום אשת אח בלבד דאוקימנא בנשא מת ואח"כ נשא מי דהוי איסור כוללו רבי יוסי מחייב תרתי ונראה דבר קפרא נמי תני לה ולקבלו בין רשעים גמורים:

אלא מליקה בבת אחת הוא דמשכחת לה. וא"ת היכי הויא בבת אחת והא מיד כי נמלקה הויא לה נבילה ואיסור זרות לא חייל עד אחר זריקה שיש היתר לכהנים כדאמר בפרק בתרא דמכות (דף יח: ושם) דכל היכא דקרינן ואכלו אותם אשר כופר בהם קרינן ביה וכל זר לא יאכל (ו) קודש וי"ל דאיסור נבילה נמי לא חייל עד אחר הזריקה דנפקא איסור מעילה דלא חייל איסור נבילה על איסור מעילה דחמיר מייה כי היכי דחמיר איסור מעילה מאיסור גיד כדאמר בפרק גיד הנשה (חולין דף קפ. ושם) ואע"ג דבר קפרא דשמעתין אית ליה ברים מעילה (ד' ה.) דהיתר זריקה שניו ומשגראה לזריקה נפיק מידי מעילה מ"מ איסור (ז) איכא עד שיזרוק הלכך לא חייל איסור נבלה עד אחר זריקה (א) ועוי"ל דבר קפרא סבר דר"ש דשמעתין לטעמיה דאית ליה איסור זרות לפני זריקה דאמר התם בתמכות (דף יז:) דזר שאכל עולה לפני זריקת דמים לוקה חמש ולא משום זרות דכתיב גבי ואכלו אותם אשר כופר בהם דמשום ההוא לא נקי אפי' לר"ש כדאיתא בהדיא התם אלא מהתוא קרא דלא תוכל לאכול בשעריך (דברים יב): **באיסור בת אחת מיחייב תרתי.** פי' בקונטרס דהא דקאמר לעיל חייב שתים כגון שבא עליו איסור אשת אח ואחות אשה כאחד ומשכחת לה ע"י שליח כדלקמן (דף לד.) והשתא הא דפליג עליה ר"ש דאמר אין חייב אלא משום אשת אח בלבד אע"ג דבבת אחת (מ) אשת אח דחמור חייל דאין לה היתר אחר מיתה אלא במקום יבום אבל אחות אשה שרי לאחר מיתת אשתו וברייתא דקתני אינו חייב אלא משום אחות אשה לא איירי בבת אחת דש"כ היה חייב משום אשת אח אלא בנשא מי ואח"כ נשא מת איירי והא דקאמר ר' חייא דר' יוסי בבת אחת מחייב תרתי לאו דוקא באיסור בת אחת אלא

אפילו באיסור מוסיף כדמוכח בפ' אמרו לו (כריתות דף יד:):

(מ) **בר קפרא סבר לא מיחייב אלא חדא.** והיכי דקתני ר"ש אומר אינו חייב אלא משום אשת אחיו בלבד דמשמע דמחייב ר' יוסי תרתי היינו לקובלו בין רשעים גמורים ובאידך ברייתא דמיירי בנשא מי ואח"כ נשא מת מודה בה בר קפרא דלר' יוסי חייב שתים דמודה ר' יוסי באיסור מוסיף כמו שפירש בקונטרס כדמוכח ממתני' דפ' אמרו לו וקשה לר"י דמשמע דבאיסור מוסיף חל טופי איסור על איסור מבאיסור בת אחת וכי מסקינן דמיפלגו באיסור בת אחת ואליבא דר"ש וחייב לר' חייא שתים באיסור בת אחת לר"ש ואפ"ה לית ליה איסור מוסיף דקתני לעיל אין חייב אלא משום אחות אשה ואר"י דבודאי איסור בת אחת עדיף אלא דסבר בר קפרא דדוקא באיסור בת אחת דהכא כגון אחות אשה וטומאה ושבת ונבילה (י) דלא חיילא היינו משום דהותרה בהדי הכיא דלא הותרה שכן משמע לישנא דקאמר בר קפרא שבת לכל הותרה טומאה לכל הותרה משמע משום דהותרו לא חייבי ורבי חייא לית ליה האי סברא דקאמר לכהנים הותרה ולא לזרים הלכך קאמר בסמוך דבבת אחת מחייב ר"ש שתים אע"ג דבאיסור מוסיף לא מחייב אלא אחת וכן משמע קצת לקמן דאיסור בת אחת עדיף טפי דקאמר השתא משום כולל מיחייב משום בת אחת מיבעיא ומאן דמחייב באיסור כולל היינו משום דמידי דהוה לאיסור מוסיף כדאמר בפ"ג דשבועות (דף כד: ושם) ול"כ עדיף נמי מאיסור מוסיף: **אצבעו** בסכין טמאה. שהיתה אצבעו חתוכה עד משהו אחרון דכשנגע בו הסכין נטמא ונעשה בעל מום: **באיסור** בת אחת ואליבא דר' שמעון דר' חייא סבר דר' שמעון חייב אלא אחת ומאן דאמר ר' שמעון לעיל חייב אלא אחת ג) אף באיסור בת אחת ועלעולם סבר דמחייב על

ואיסור

מ א ב מיי' פי"ז מהל' איסורי ביאה הל' ח ופ"ד מהלכות שגגות הל' ח ופ"ח מהלכות מאכלות אסורות הלכה ו:

תוספות ישנים (המשך)

איסור מוסיף דקודם שבת הותרו כהנים להקריב כי אתא שבת נאסרו הכהנים להקריב מגו דאתוסף בזה איסורא לגבי כהנים שהותרו בו קודם שבת איתוסף נמי איסורא לגבי (זר) [זר] וכן לענין בעל מום ששמש בטומאה אי בקרבן יחיד הוי"ל איסור מוסיף דמתחלה (אין) [היו] תמימים מומתים בו. אמנמי נאסרו בו אף תמימים שהיו מומתים בו מגו דאתוסף איסורא לגבי התמימים איתוסף איסורא לגבי בעל מום וחייב משום בעל מום וטומאה אלא ודאי בקרבן צבור איירי: **א)** עוד אומר רבינו נתנאל דאף כי אתמרינן היתר זריקה שניתן להוציא מידי מעילה היינו דווקא בבהמה דדבוותה בחולין שריא משום שחיטה. אבל מליקה עוף דדבוותה בחולין אסירא משום נבלה גם הכא לא נפקא מידי מעילה עד לאחר הזאה (וכן נמי אמרינן הזה דמה חיישינן עליה משום פגול ונותר וטמא ואין בה משום מעילה משמע דעד שעת הזאה יש בו משום מעילה):

רבי חייא סבר רבי יוסי באיסור בת אחת מחייב תרתי [פי' בקונטרס] והא דאמרינן לעיל דמחייב ר' יוסי תרתי בשאר אחות ואחות אשה כאחד אינהו מייבי בבת אחת דשוו אינהו ואינהו שליח ופגעו שליח בשליח ואין צריך לומר כן. [אלא] ונראה דהא דאמרי' לעיל דר' יוסי מחייב שתים היינו לקבלו בין רשעים חמורים. וא"ת הלא גבי עבר זקן ונשאה (כריתות יד:) משמע דר' יוסי מחייב שתים באיסור מוסיף וא"כ ש"ש באיסור בת אחת והכא קאמר בר קפרא דלא מחייב ר' יוסי אלא חדא. וי"ל דשאני התם דאיסור חמור הוא דאיכא עקילה. והכא גזר שמשמש בשבת לא מחייב רק משום זרות ולא משום שבת אע"ג דאיכא עקילה משום דהותרה מכללה בקרבן צבור. וכן בעל מום ששמש בטומאה מחייב משום בעל מום ולא משום טומאה דהותרה מכללה בצבור. וכן מליקה מחייב משום זרות אבל לא משום נבלה שהותרה מכללה: שחתך אצבעו בסכין טמאה. וא"ת מ"מ לא הוי בת אחת דמיד שנגע בסכין טמטם. ונעבל מום לא הוי עד שחתך. וי"ל כיון דליכא רק זמן מועט בינתים משגיח ליה בבת אחת. וכן מפורש גבי המלי לאהדורי ע"י הדחק ח) עוד י"מ דמיירי שחתך אצבעו סמוך לעצם הרבה ועתה שחתך העצם בסכין טמאה מיד אטמא ונעשה בעל מום: **באיסור** בת אחת ואליבא דר' שמעון דר' חייא סבר דר' שמעון מחייב תרתי בבת אחת והא דאמר ר' שמעון לעיל אינו חייב אלא אחת ג) אף באיסור בת אחת ועלעולם סבר דמחייב על

ח) כבתוספות דף ל' ע"ב וע"ש בתוס' ד"ה לא ניאסר בשם הר"ר אליעזר.

עין משפט נר מצוה

ג) נראה דמסבר כאן וא"ל אינו חייב אלא אחת מייבי בזה אחר זה ובר קפרא סובר דאף באיסור בת אחת לעולם סבר וכו'.

ד) [לעיל נב.], ה) [ויקרא כב], ו) [דף לב:], ז) ע"ל דר"י. יעב"ץ.

גליון הש"ס

גמ' אי נמי שחתך אצבעו. עיין בתוספות דף ל ע"ב תד"ה לא לריכה: **שם** ר' חייא שקורי קא משקר. עיין שבועות דף כו ע"א תד"ה את לבן:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אלא וכו' איסור דאזהרת מעילה: (ב) ד"ה מיחייב וכו' כגון דשוו שני אחין שליח לקדש וכו' אלא בשליח בדלקמן הס"ד: (ג) ד"ה לא מיחייב אלא חדא וכו' חייב תרתי באיסור: (ד) ד"ה בעל מום וכו' קודש שהביא ב' שערות: (ה) תוס' ד"ה במאי וכו' אלא קאי הכי. ג"ב ומהר"ר משה מינץ דלהכי הוצרך ר' חייא לאשתבועי אלא נימא אשת אש ונעשה חמוטו איסור כולל הוה ודוחק ע"ל דף לב ע"ב בתוס' ד"ה איסור: (ו) ד"ה אלא וכו' קרינן ביה וכל זר לא יאכל כי קדש הם וי"ל: (ז) בא"ד מ"מ איסור מעילה איכא עד שחיוק: (ח) ד"ה באיסור וכו' דבבת אחת הן אשת: (ט) ד"ה ובר קפרא וכו' אשת אח דעלמא דמחייב ר' יוסי: (י) בא"ד ובשת ונבילה הוא אלא חיילא ההיא דהותרה בהדי:

תוספות ישנים

במאי קמיפלגי. דמאי דקאמר בשהותרה וכו' אין זה עיקר טעם דהא אפשר לומר בשני לדרין: **באיסור** כולל מחייב תרתי. וא"כ הא דר' יוסי דלעיל דמחייב בשאת אח ובאחות אשה מיירי בין נשא מי ואח"כ נשא מת בין נשא מת ואח"כ נשא מי. וא"ת והא קאמר אשת אש אש ונעשית חמוטו גדון בשאת אש ואמאי איסור כולל הוא וא"כ ליחייב בחמוטו החמורה. וי"ל דלאו כר' חייא אתיא כי אם לבר קפרא. א"ג י"ל דהא דמחייב ר' יוסי באיסור כולל תרתי הייגו (בשהיו) [בשהם] משם אחד כמו אשת אח ואחות אשה שהכל משום אחות הוא. אבל בשני שמות כמו חמוטו ואשת אש לא מחייב ר' יוסי. וא"ת והכא קאמר ר' יוסי גבי עבר זקן ונשאה (כריתות יד:) חייב שתים אע"ג דשתי שמות הן וי"ל דהייגו דווקא גבי איסור מוסיף דאין חילוק באיסור מוסיף בין שם אחד לשתי שמות אבל באיסור כולל דגרע מיניה אין חייב שתים רק בשהם משם אחד: **מנו** דמתסר בחליבה אתסר נמי בעבודה. ולפי' ספי' ל"ל דשם אחד הוא דעבודה אקרי קריבה דכתיב (ויקרא ז ח) המקריב וחליבה אקרי קריבה דכתיב (ויקרא כב ג) אש [אים] אשר יקרב אל הקדשים והייגו אחליב ואי נמי כיון דאיסורא דאית בהו משום טומאה שם אחד הוא [וע"ר בתוס' לעיל עמוד ב' ד"ה איסור] ומייבי בהו בקרבן צבור דהותרה בו טומאה ושבת ולהכי הוי איסור כולל ולא איסור מוסיף דלא נוסף בו איסור בדבר שהי' אבל בקרבן יחיד היה

מ) בתוספות דף לד ע"ב ד"ה אלא מליקה דקודם שבת הותרו כהנים להקריב כי אתא שבת נאסרו הכהנים להקריב מגו דאתוסף בזה איסורא לגבי כהנים שהותרו בו קודם שבת איתוסף נמי איסורא לגבי (זר) [זר] וכן לענין בעל מום ששמש בטומאה אי בקרבן יחיד הוי"ל איסור מוסיף דמתחלה (אין) [היו] תמימים מומתים בו. אמנמי נאסרו בו אף תמימים שהיו מומתים בו מגו דאתוסף איסורא לגבי התמימים איתוסף איסורא לגבי בעל מום וחייב משום בעל מום וטומאה אלא ודאי בקרבן צבור איירי: **א)** עוד אומר רבינו נתנאל דאף כי אתמרינן היתר זריקה שניתן להוציא מידי מעילה היינו דווקא בבהמה דדבוותה בחולין שריא משום שחיטה. אבל מליקה עוף דדבוותה בחולין אסירא משום נבלה גם הכא לא נפקא מידי מעילה עד לאחר הזאה (וכן נמי אמרינן הזה דמה חיישינן עליה משום פגול ונותר וטמא ואין בה משום מעילה משמע דעד שעת הזאה יש בו משום מעילה):

רבי חייא סבר רבי יוסי באיסור בת אחת מחייב תרתי [פי' בקונטרס] והא דאמרינן לעיל דמחייב ר' יוסי תרתי בשאר אחות ואחות אשה כאחד אינהו מייבי בבת אחת דשוו אינהו ואינהו שליח ופגעו שליח בשליח ואין צריך לומר כן. [אלא] ונראה דהא דאמרי' לעיל דר' יוסי מחייב שתים היינו לקבלו בין רשעים חמורים. וא"ת הלא גבי עבר זקן ונשאה (כריתות יד:) משמע דר' יוסי מחייב שתים באיסור מוסיף וא"כ ש"ש באיסור בת אחת והכא קאמר בר קפרא דלא מחייב ר' יוסי אלא חדא. וי"ל דשאני התם דאיסור חמור הוא דאיכא עקילה. והכא גזר שמשמש בשבת לא מחייב רק משום זרות ולא משום שבת אע"ג דאיכא עקילה משום דהותרה מכללה בקרבן צבור. וכן בעל מום ששמש בטומאה מחייב משום בעל מום ולא משום טומאה דהותרה מכללה בצבור. וכן מליקה מחייב משום זרות אבל לא משום נבלה שהותרה מכללה: שחתך אצבעו בסכין טמאה. וא"ת מ"מ לא הוי בת אחת דמיד שנגע בסכין טמטם. ונעבל מום לא הוי עד שחתך. וי"ל כיון דליכא רק זמן מועט בינתים משגיח ליה בבת אחת. וכן מפורש גבי המלי לאהדורי ע"י הדחק ח) עוד י"מ דמיירי שחתך אצבעו סמוך לעצם הרבה ועתה שחתך העצם בסכין טמאה מיד אטמא ונעשה בעל מום: **באיסור** בת אחת ואליבא דר' שמעון דר' חייא סבר דר' שמעון מחייב תרתי בבת אחת והא דאמר ר' שמעון לעיל אינו חייב אלא אחת ג) אף באיסור בת אחת ועלעולם סבר דמחייב על